

પ્રકરણ — ૪

સૌમિલ સોસાયટીની સામે કોઈપણ પ્રકારનો તમાશો નહોતો ઈચ્છતો એટલે એ જાણે કાંઈ થયું જ ના હોય એ રીતે મહેકનો હાથ પકડીને લીફટમાં લઈ ગયો. લીફટમાં સાથે બીજા બે — ત્રણ લોકો પણ હતા એટલે સૌમિલે કાંઈપણ બોલવું ઉચિત ના સમજ્યું. આઠમાં માળે ડિંગ અવાજ સાથે લીફટનો દરવાજો ખૂલ્યો. સૌમિલે બે બેંગ હાથમાં લીધી અને એક બેંગ મહેકે. બન્ને ફ્લેટમાં પ્રવેશ્યા.

સૌમિલ અંદર પ્રવેશતા જ જવાળામુખીની જેમ ફાટવાનો હતો એ મહેકને આભાસ થઈ જતાં એ સૌમિલને ગળે વળગી પડી. મહેકનો એ ઉખ્ખાભર્યો સ્પર્શ, એના ભીના વાળમાંથી આવતી સુગંધ, મહેકના હાથનો સ્પર્શ સૌમિલની અંદર ઉઠી રહેલા જવાળામુખીની દિશા ફેરવી ગયો.

ગુસ્સાનો એ જવાળા પ્રેમના કુવારામાં પરિણમ્યો. બન્ને એકબીજામાં એટલા ખોવાઈ ગયા કે ક્યારે બન્નેના હોઠ એકબીજાને મળી ગયા ખબર જ ના પડી. વર્ષો સુધી રણમાં ચાલીને તરસ્યો થયેલો વ્યક્તિ જે રીતે મીઠા ઝરણાના વીરડા પર તૂટી પડે એમ સૌમિલ મહેક પર તૂટી પડ્યો. એ દિવસે બન્નેએ એકબીજાને બધી હદ વટાવીને પ્રેમ કર્યો. સૌમિલની દરેક ફરિયાદ મહેકે આજે દૂર કરી દીધી. સૌમિલ હંમેશા પ્રેમમાં શરીરસુખની માંગ કરતો પણ મહેક એને એક ચુંબનથી વધુ ક્યારેય આગળ ના વધવા દેતી પણ આજે મહેકે સામેથી જ પોતાનું સર્વસ્વ સૌમિલને સોંપી દીધું.

“આઈ લવ યુ સો મચ, સૌમિલ.” મહેક હજી એ પ્રેમમાં મળેલા સંતોષના નશામાં હતી.

સૌમિલે એને પોતાની બાહુપાશમાં જકડી રાખેલી અને એના વાળની એક એક લટને ખૂબ પ્રેમથી રમાડી રહ્યો હતો અને વારે વારે મહેકના માથા પર ચુંબન કરતો હતો.

“સૌમિલ, એ દિવસ માટે હું માફી માગું છું. તારી સગાઈની વાત મને બહારવાળા લોકો તરફથી મળતા મારુ મગજ ઠંકાણે ન રહ્યું અને મને ખબર નહિ એ દિવસે શું થયું અને તારી સાથે ઝઘડો કરી બેઠી.” મહેકે માફી માંગી.

સૌમિલે કોઈ જવાબ ના આપ્યો એ તો હજી એમ જ એની લટોને પોતાની આંગળી વડે રમાડી રહ્યો હતો.

“સૌમિલ, તારી સાથે વાત કરું છું. હું જો મારુ બધુ છોડીને તારી પાસે આવી ગઈ. મે મારુ તન, મન અને ધન બધુ જ તારા નામે કરી દીધું છે. મે મારા પપ્પાને કેનેડા જાણ પણ કરી દીધી છે કે હું અને સૌમિલ હવે હંમેશા સાથે રહેશું. પપ્પા તને એમની ગુજરાતની દરેક કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે તને રાખવા માંગે છે. સૌમિલ, આપણું ભવિષ્ય સિક્કયોર છે. આપણે હવે લગ્ન માટે વિચારવું જોઈએ.” મહેકે એક પછી એક ઘણી વાતો કહી દીધી.

લગ્નની વાત આવતા જ સૌમિલના હાથ ખુલ્લા થઈ ગયા. એ બેડ પરથી ઊભો થઈ ગયો અને કપડાં પહેરવા લાગ્યો. કપડાં પહેરી બાજુના ખાનામાં પડેલી સીગરેટ લઈ એ બાલ્કનીમાં જતો રહ્યો. મહેક પણ ઊભી થઈ વોશરુમમાં જઈ ફેશ થઈ આવી અને બહાર આવી પોતાના અને સૌમિલ માટે એક કડક મસાલેદાર ચા બનાવવા લાગી. થોડીવારમાં ચા લઈ એ સૌમિલ પાસે બાલ્કનીમાં આવી.

“લગ્નની વાત આવતા તું કેમ ઊભો થઈ ગયો? જો સૌમિલ, મને તારા પર પૂરો વિશ્વાસ છે એટલે જ આજે મે પૂરા મનથી મારુ સર્વસ્વ તને સોંપી દીધું. તું કહે તો હું લિવ ઈનમાં રહેવા પણ તૈયાર છું. તારે સમય જોઈએ તો સમય પણ આપવા તૈયાર છું. મારા માટે તારાથી વિશેષ કશું જ નથી.” મહેક ચા નો એક ટૂટડો પી ને બોલી.

એક જ દિવસમાં આટલો પરિવર્તન આવી જશે એવું સૌમિલે સ્વપ્ને પણ નહોતું વિચારેલું. એક બાજુ એનું મન સાદગીમાં પણ મન મોહિલે તેવી મમતામાં હતું તો બીજી બાજુ પોતાનું સર્વસ્વ કાંઈપણ વિચાર કર્યા વગર સોંપી દેવાવાળી મહેક હતી. બે કલાક પહેલા જ મમતાને સાચી હકીકત કહીને આવ્યો હતો અને પણ મન તો ત્યાં જ ભમતું હતું. શું મમતા ક્યારેય મને જવાબ આપશે? શું મમતા મને ક્યારેય માફ કરી શકશે? શું મમતાને મળ્યો એ વાત મારે મહેકને કહી દેવી જોઈએ? આવા અનેક સવાલોથી સૌમિલનું મન મુંઝાઈ રહ્યું હતું.

“મારે તને એક વાર કહેવી છે.” સૌમિલે ડરતા ડરતા વાત શરૂ કરી.

“એ જ ને કે તું મમતા નામની છોકરીને મળવા ગયો હતો. એ જ છોકરી જેની સાથે તારી સગાઈ નક્કી થઈ છે.” મહેકને હકીકત ખબર હતી.

સૌમિલના હાથમાંથી ચા નો કપ નીચે પડી ગયો. કાંચનો એક ટુકડો એના પગના અંગૂઠામાં લાગી ગયો. મહેક તરત અંદર દોડીને ડેટોલ લઈ આવી. હળવેકથી કાંચનો એ ટુકડો કાઢ્યો અને ત્યાં ડેટોલથી સાફ કર્યું અને પડી લગાવી દીધી.

“તને કેવી રીતે ખબર?” સૌમિલે નીચી નજરે પૂછ્યું.
“દેવાંગનો કોલ આવ્યો હતો. એણે અટકળે મને કહ્યું પણ હું સમજી

ગઈ કે તું એ છોકરીને સાચી હકીકત કહેવા જ ગયો હોઈશ. મને મારી ભૂલનો અનુભવ થયો અને હું તારી સાથે આખી જિંદગી રહેવા આવી ગઈ. તારા માટે તારા કવિલોકની દુનિયાના બેતાજ બાદશાહ મરીઝનો એક શેર પણ મે તારા માટે મોઢે કર્યો છે, આમ તો આ શેર આપણું ભવિષ્ય છે:

“સુંદર જીવનની યોજના આવી છે ધ્યાનમાં, આવી જજોને આપ ફરી દરમિયાનમાં.”

સૌમિલને મહેકમાં આવો જ પરિવર્તન જોતો હતો. ચાર વર્ષ પહેલા જે મહેક હતી એ મહેક આજે એને ફરી જોવા મળી. સૌમિલે એનો હાથ પકડી પોતાની પાસે બેસાડી અને પ્રેમથી એના હોઠ પર પોતાના હોઠ રાખી દીધા.

“તે મારા માટે મારા મનપસંદ કવિનો શેર યાદ કર્યો, મને ગમે એ રીતે તું પોતાને ઢાળી રહી છે. જે મે ક્યારેય કલ્પના પણ નહોતી કરી એ મને બધુ

હકીકતમાં મળી રહ્યું છે એ ફક્ત અને ફક્ત તારા કારણે. આઈ લવ યુ, મહેક. આપણે આવતીકાલે જ લગ્ન કરશું. જો તું મારી ખુશી માટે આટલું બધુ કરી શકતી હો તો શું હું આ સંબંધને લગ્નના પવિત્ર બંધનમાં જોડી ના શકું?” સૌમિલે મહેકને ખૂબ પ્રેમથી પોતાના ગળે લગાવી દીધી. “પણ તારા ભાઈ ભાભી તારી સાથે સંબંધ તોડી નાખશે એનું શું?” મહેકને ચિંતા થઈ.

“તે મને મરીઝનો શેર કહ્યો ને! હું હવે તને એની આખી એક ગઝલ સંભળાવું. તને મારી બધી જ વાત એ માં સમજાઈ જશે.” સૌમિલે મોબાઈલ કાઢી એમાંથી મરીઝની રેકૉર્ડ કરેલી એક ગઝલ વગાડી:

ફક્ત એક જ ટકો કાફી છે, પૂરતો છે મહોબતમાં, ને નવ્વાણું ટકા બાકીના ખર્ચો નાખ હિંમતમાં.

મુકામ એવો પણ આવે છે કોઈ વેળા મહોબતમાં, ફરક જ્યારે નથી રહેતો અવજામાં કે સ્વાગતમાં.

નહીં એ કામ લાગે હો હજાર ઊભરા મહોબતમાં, અણીના ટાંકણે હંમેશા ઓટ આવે છે હિંમતમાં.

અહીં બીજે કશે પણ ધ્યાન દેવાની મનાઈ છે, સર્ળંગ રસ્તો અગર જોયો તો એ જોયો અદાવતમાં.

અહીં બે-ત્રણની વચ્ચે પણ ખબર કોઈ નથી લેતું, હજારો હાજરીમાં શું દશા થાશે ક્યામતમાં? જરા થોડું વિચારે કે તરત એમાં ઉણપ નીકળે,

ફક્ત એક જ ટકો કાફી છે, પૂરતો છે મહોબતમાં, ને નવ્વાણું ટકા બાકીના ખર્ચો નાખ હિંમતમાં

અહીં સંતોષ કોને હોય છે પોતાની હાલતમાં?

જગતમાં સૌ શરાબીની આ એક જ કમનસીબી છે, શરૂમાં શોખ હો, આગળ જતા પલટાટ આવદતમાં.

કરે છે એવી દ્રષ્ટિ ને કરે છે એવી અવગણના, હો જાણે એમણે વરસો વિતાવ્યા તારી સોબતમાં!

પછી એના પ્રવાહે આખું સાધારણ જીવન વીતે, મહત્વના બનાવો હોય છે — બે ચાર કિસ્મતમાં.

પછી એકાંતનો ચરકો ન લાગે તો મને કહેજો, જરા થોડો સમય વીતાવો અમ જેવાની સોબતમાં.

‘મરીઝ’ આ એક અનોખી વાત સાચા પ્રેમમાં જોઈ, કરો જુદી શિકાયત તો મજા આવે શિકાયતમાં.

મહેક આગળ કશું બોલવા જાય એ પહેલા ફ્લેટના લેન્ડલાઈન પર રિંગ વાગી. સૌમિલ ઉપાડવા જતો હતો પણ મહેકે એને બેસવાનું કહી પોતે કોલ રિસીવ કરવા ગઈ.

“હેલ્લો સૌમિલ, હું મમતા. તમે ગયા પછી મે ખૂબ વિચાર્યું. તમે સહજભાવે બધી જ હકીકત મને કહી એ ગમ્યું. તમારા માટે મને પહેલા પણ ખૂબ માન હતું, એ માન વધી ગયું છે. હું પહેલા પણ તમને ખૂબ પ્રેમ કરતી હતી પણ હવે તમને એનાથી પણ વધુ પ્રેમ કરવા લાગી છું. હું લગ્ન ફક્ત અને ફક્ત તમારી સાથે જ કરીશ.” મમતાએ સામેની બાજુ કોણ છે કોણ નહિ એ જાણ્યા વગર બધુ કહી દીધું.

ત્રિગુણ (સત્વ, રજસ અને તમસ) પ્રકૃતિના ત્રણ મૂળભૂત લક્ષણો.

આયુર્વેદ મુજબ, માણસ પ્રકૃતિના પાંચ મૂળભૂત તત્વો, પંચ મહાભૂતો, એટલે કે આકાશ (ઈથર અથવા અવકાશ), વાયુ (વાયુ), તેજસ (અગ્નિ), અપ (પાણી) અને પૃથ્વી (પૃથ્વી) થી બનેલો છે. આ વિશ્વ દૃષ્ટિકોણ અનુસાર, ત્રણ ગુણો છે, જે હંમેશા વિશ્વની તમામ વસ્તુઓ અને જીવોમાં હાજર છે અને ચાલુ રહે છે.

દરેક સજીવ અને નિર્જીવ ત્રણ ગુણોથી બનેલું છે- સત્વ, રજસ અને તમસ આ ત્રણ ગુણોને કહેવામાં આવે છે: સત્વ (સારાપણું, શાંતિ, સુમેળ),

રજસ (જુસ્સો, પ્રવૃત્તિ, ચળવળ), અને તમસ (અજ્ઞાન, જડતા, આળસ). જ્યારે આ ગુણો પ્રબળ હોય છે ત્યારે તે આપણી ચેતનામાં ઉદ્ભવે છે. જો ગુણોમાંનો કોઈ એક પ્રબળ હોય, જેમ કે તમો ગુણ - તો આપણે ભ્રમણા અનુભવીએ છીએ, પોતાની જાતને મૂલ્યાંકન અથવા જીવન સહાયક પ્રવૃત્તિમાં જોડાઈ નથી શકતા. દેષ, કોષ

ત્રણ ગુણોના ગુણ :
૧. તમસ : એ અંધકાર, જડતા, નિષ્ક્રિયતા અને

ભૌતિકતાની સ્થિતિ છે. તમસ અજ્ઞાનમાંથી પ્રગટ થાય છે અને તમામ જીવોને તેમના આધ્યાત્મિક સત્યોથી ભ્રમિત કરે છે. અન્ય તામસિક ગુણો આળસ, અણગમો, આસક્તિ, હતાશા, લાચારી, શંકા, અપરાધ, શરમ, કંટાળો, વ્યસન, દુઃખ, ઉદાસી, ઉદાસીનતા, મૂંઝવણ, દુઃખ, અવલંબન, અજ્ઞાનતા છે.

૨. રાજસ : એ ઊર્જા, ક્રિયા, પરિવર્તન અને ચળવળની સ્થિતિ છે. રજસનો સ્વભાવ આકર્ષણ, ઝંખના અને અશક્તિનો છે અને આપણને આપણા કામના ફળ સાથે

મજબૂત રીતે બાંધે છે. અન્ય રાજસિક ગુણો છે ક્રોધ, ઉત્સાહ, ચિંતા, ભય, ચીડિયાપણું, ચિંતા, બેચેની, તણાવ, હિંમત, રમૂજ, નિશ્ચય, અરાજકતા.

૩. સત્વ : એ સંવાદિતા,

સંતુલન, આનંદ અને બુદ્ધિની સ્થિતિ છે. સત્વ એ ગુણ છે જે યોગીઓ પ્રાપ્ત કરે છે કારણ કે તે રજસ અને તમસને ઘટાડે છે અને આમ મુક્તિ શક્ય બનાવે છે. અન્ય સાત્ત્વિક ગુણો આનંદ, સુખ, શાંતિ, સુખાકારી,

૧. ઊંઘમાં - તમો ગુણમાં હોતા હોવ છો
૨. સ્વપ્ન અવસ્થામાં - રાજો ગુણમાં (શરીર આરામમાં છે છતાં સ્વપ્નમાં ઘણી બધી પ્રવૃત્તિ ચાલુ છે - શાંતિ/આરામનથી)

સ્વતંત્રતા, પ્રેમ, કરુણા, સમતા, સહાનુભૂતિ, મિત્રતા, ધ્યાન, આત્મ-નિયંત્રણ, સંતોષ, વિશ્વાસ, પરિપૂર્ણતા, શાંતિ, આનંદ, આનંદ, કૃતજ્ઞતા, નિર્ભયતા, નિઃસ્વાર્થતા છે.

ત્રિગુણી તત્વ ચેતનાના ૩ તબક્કા સાથે પણ સંબંધિત છે, જાગવું, સૂવું અને સ્વપ્ન જોવું.

૧. ઊંઘમાં - તમો ગુણમાં હોતા હોવ છો
૨. સ્વપ્ન અવસ્થામાં - રાજો ગુણમાં (શરીર આરામમાં છે છતાં સ્વપ્નમાં ઘણી બધી પ્રવૃત્તિ ચાલુ છે - શાંતિ/આરામનથી)

૩. જાગૃત અવસ્થા - તમે તમારી જાગૃતિમાં ખૂબ સ્પષ્ટ છે.

મોટાભાગના લોકો સત્વ ગુણની સ્પષ્ટતા અનુભવતા નથી.. કારણ કે તે રજો અને તમો ગુણ સાથે ભળી જાય છે. જો તમે મેડિટેશન, સેવા, યોગ્ય અને મર્યાદિત ખોરાક, મંત્રોચ્ચાર અપનાવો તો સત્વ ગુણ આપ વધારી શકો છો. જ્યારે સત્વ વધે છે ત્યારે પ્રકૃતિ પણ તમને સાથ આપવાનું શરૂ કરે છે કારણ કે તેની ગુણવત્તા સંવાદિતા લાવવાની છે. મોટા ભાગનું જીવન આ

ત્રણ ગુણોના મિશ્રણ થી ચાલવું જોઈએ પણ એ જાણવું પણ જરૂરી છે કે વ્યક્તિમાં માત્ર એક જ ગુણવત્તા હોતી નથી. દરેક વ્યક્તિ પાસે આ ત્રણ ગુણ/ત્રિગુણ હોય છે. કેટલાકમાં રાજસિક ગુણ વધુ અસરકારક છે અને કેટલાકમાં તામસિક ગુણવત્તા. કોઈપણ વ્યક્તિનું વ્યક્તિત્વ તેની અસરકારક ગુણવત્તા નક્કી કરે છે. પરંતુ અસરકારક વ્યક્તિત્વ માટે વેરની ગુણવત્તા ઓછામાં ઓછી હોવી જોઈએ.

- બીજલ જગડ મુંબઈ ઘાટકોપર

પતંગ.. અને જિંદગી..

મકરસંક્રાંતિ એટલે અબાલવુદ્ધ સૌનો પ્રિય તહેવાર. મકરસંક્રાંતિનું હાર્દ એટલે પતંગ. પતંગથી આકશનું સૌંદર્ય નવોઢા જેવું લાગે. સોળ શણગાર સજેલી દુલ્હનની જેમ આકાશ પણ પતંગના શણગારથી શોભિત લાગે.

એક વાત યાદ આવી, તમે પતંગ અને જિંદગીમાં કેટલી સામ્યતા છે વિચાર્યું છે ખરું? ચાલો હું જ જણાવી દઉં... પતંગ જેમ લાલ, પીળા, ગુલાબી, સફેદ, બ્લુ જેવા અનેક અલગ અલગ રંગોમાં જોવા મળે છે એમ જિંદગી પણ સુખ, દુઃખ, તડકી, છાંયડી જેવા અલગ અલગ રંગોથી સજેલી છે.

જેમ પતંગ ગમે એટલી ઉંચાઈ ઓ સર કરે પણ એની દોર તો જમીન સાથે જોડાયેલી જ હોય છે જો એ દોર પતંગનો સાથ છોડે તો પતંગનું પતન નિશ્ચિત છે... ઠીક તેમજ માણસના જીવનમાં ધન, સંપત્તિ અને સફળતાને લીધે જો માણસ પોતાના અભિમાનમાં પોતાની વાસ્તવિકતા ભૂલી જાય તો નિષ્ફળતા નિશ્ચિત છે.

પતંગ પર કિત્તા બંધાય છે ત્યારે જ એ ઊડવા સક્ષમ બને છે. પતંગ કિત્તા માટે પોતાના પર છિદ્ર સહન કરે તો જ દોરના સંગાથે ઊંચાઈ એ પહોંચે એ જ રીતે માણસની જિંદગી પણ કઠિનાઈ રૂપી છિદ્રમાંથી પસાર થઈને સફળતાને વરે છે. જો કઠિનાઈથી હારે એ સફળતાના આકાશ ન વિહરે.

કહેવાય છે જેમ દોરમાં ઢીલ વધુ તેમ પતંગની ઉંચાઈ પહોંચવાની ક્ષમતા વધુ એમ જિંદગીમાં સંબંધોમાં ઢીલ વધુ તેમ આત્મીયતા વધુ. સંબંધ સાચવવા ઘણી બાબતે જતું કરવું પડે. ઈગ્ગો રુપી દોરની ધૂંચ ઊઠભવે નહીં એ જોઈએ તો

જ સંબંધ સચવાય.

આકાશમાં જ્યારે પતંગ કપાવવાની તૈયારી એ હોય ત્યારે ઢીલ આપી પતંગને બચાવવાની કોશિશ કરી શકાય બસ એમ જ સંબંધોમાં સમજણરૂપી ઢીલ આપી તુટતો બચાવી શકાય છે.

પતંગની આકાશે ઉડાનની અંતિમ અવસ્થા એટલે કટિપતંગ. જેમ કટીપતંગની કોઈ કિંમત ન હોય , કોઈ મુકામ ન હોય એમ જિંદગીમાં જ્યારે તમારો ખુદ પરનો વિશ્વાસ, આગળ વધવાની ચાહત કે આત્મજનો સાથેનો સંબંધ કટ થાય ત્યારે જિંદગી કટીપતંગ જેવી બની જાય છે.

અંતે ટૂંકમાં એટલું ચોક્કસ કહીશ કે, ‘ખૂબ વિહરો ઊંચાઈએ કે નાનું પડે આકાશ, સૂરજ સમ રોશન બની, આપો પર પ્રકાશ, પણ, જિંદગીમાં દોર બીજાની ન કાપશો.. જાણો, કટીપતંગની જિંદગીમાં ન કોઈ આશ.

જવાનોની વીરતાને સલામ

દરવર્ષે ૧૫મી જાન્યુઆરીના દિવસે એટલે કે આવતી કાલે આર્મી દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસ ભારતીય સેનાની બહાદુરી અને સન્માન માટે ઉજવવામાં આવે છે. જેઓ ભારતની એકતા, અખંડિતતા અને સંરક્ષણ માટે ૨૪ કલાક તૈયાર રહે છે. ભારતીય સેના હંમેશા દેશના નાગરિકોના હૃદયમાં વિશેષ સ્થાન ધરાવે છે.

આપણી સેના કરોડો દેશવાસીઓના ગૌરવનું પ્રતીક છે. ઇતિહાસમાં ડોકિયું કરીએ તો દેશને દુશ્મનોથી બચાવવા હજારો સૈનિકોએ પોતાના જીવનું બલિદાન આપ્યું છે. ભારત પાકિસ્તાનના યુધ્ધથી લઈને બાલ ંગલ દેશની આઝાદી માટે પોતાનું સંયુક્ત બલિદાન આપ્યું છે. કોઈપણ કઠિન પરિસ્થિતિ હોય આપણી સેના ત્યાં પોતાની ફરજ ઈમાનદારીથી બજાવે છે. સિયાચીન જેવા ઠંડા પ્રદેશમાં રહેવું મુશ્કેલ હોય, થાર જેવા ગરમ પ્રદેશ હોય કે અરુણાચલ પ્રદેશના જંગલ પ્રદેશ હોય બધે જ આપણી સેના હંમેશા ખડે પગે હોય છે. ચીન જેવા ચીનને પણ હંફાવી દે એવી આપણી સેના છે. હંમેશા નિડર અને હથેળીમાં પોતાના જીવ લઈને ફરતા હોય છે.

હવે તો, ફિલ્મો દ્વારા પણ આપણી સેનાનો સારો એવો પરિચય કરાવે છે. ઘણીવાર આપણે હકીકતથી વાકેફ ના હોય કે આર્મીમાં કામ કેવી રીતે થતું હશે! પ્લાનિંગ કઈ રીતે કરતા હશે! આ બધી કામગીરી આપણને ફિલ્મો દ્વારા જાણવા

મળે છે. સાથે દરેક નાગરિકની પણ ફરજ બને કે આપણે સૈનિકનું માન સન્માન જાળવીએ. જરૂર પડે ત્યારે તેમના પરિવારને પણ મદદ કરવી જોઈએ. એ આપણામાંથી જ કોઈનો દીકરો , કોઈનો ભાઈ સરહદ પર પોતાની ફરજ બજાવતો હોય છે.

સાફ દેખાય આવે છે.

હવે સેના પણ સારા હથિયારો સાથે સુસજ્જ થઈ છે. ઘણા હથિયાર આપણા દેશમાં જ બનવા લાગ્યા છે. xમેક ઈન ઈન્ડિયાx દ્વારા ફાયદો આપણા દેશને જ થાય સાથે હવે ટેકનોલોજીની પણ મદદ લેવાય છે. જેનાથી સૈનિકના જીવનું જોખમ ઓછું થાય.

ઉપરાંત અલગ અલગ દેશ સાથે હવે આપણી આર્મી યુધ્ધ અભ્યાસ પણ કરે છે. અને નવા નવા દાવપેચ શીખે છે. આપણી સેના હવે કોઈનું ઉધાર નથી રાખતી. કોઈપણ દેશના દુશ્મન હોય ઘરમાં ધૂસીને મારે છે. સેનાનું ધ્યેય તો એક જ છે xજીવો અને શાંતિથી જીવવા દયો.x

આપણે અહીં બધા જ તેહવાર મનાવીએ છીએ. અને તે લોકો ત્યાં ચોકી કરે છે . લતા મંગેશકરજી એક ગીતમાં બહુ જ સરસ લાઈન બોલે છે કે xજબ દેશમે થી દિવાલી તબ વો ખેલ રહે થે હોલી x આ વાક્યમાં આર્મીની મહેનત કેવી હશે એ સાફ

મારી પતંગ

સંક્રાંતિમાં પતંગ કપાઈ ત્યારે ચીકી રડી,
દુનિયા ખોઈ બેસી હોય જાણે તે ભાંગી પડી,

પતંગ ચગાવતાં તેને આવડતું જ નહીં,
કિન્ત્રી બાંધવા માટે રખડે અહીં તહીં,

ઉડાડવાની કોશિશમાં પડી ધાબે તે જાય,
તે પડે ને તેની નાની પતંગ પણ તૂટી જાય,

રોતલું ચીકી ઉદાસ થઈ એક ખૂણે બેસી જાય,
તેને હસાવવા તેનો ભાઈ ચોકલેટ લઈ જાય,

ચોકલેટ ખાઈને ચીકી જાણે ઉત્સાહી બની જાય,
ફીરકી પકડનાર શોધી લાવે ને પતંગ ચગાવતી જાય!

- પૂજા અનિલકુમાર પટેલ

પ્રેમ તારો મારો

પતંગ સરીખો પ્રેમ તારો મારો,
પતંગ જેમ આકાશે ઉડતો,
પ્રેમ તારો મારો,
પતંગ જેમ રંગ રંગ ભર્યા
આકાશે આંબતા,
પ્રેમ લાગણીના રંગ હૃદયને
ઝંકારતા,

પ્રેમ તારો મારો,
આભમાં દોરી સંગના છોડે પતંગનો,
જીવનમાં પ્રેમ છોડે ના સંગ લાગણીનો,
પ્રેમ તારો મારો,
અંબરમાં થાય પેય ત્યારે ઝરે ચક્રમક,
પ્રણયમાં થાય ખટમધૂરી નોકઝોક,
પ્રેમ તારો મારો .
રંગબેરંગી પતંગ ઉડાડતા તને જોઈ,
હેયું મારું ઝોલા ખાતું પતંગ જેમ થઈ,
પ્રેમ તારો મારો,
આકાશે આંબી પતંગ, હૃદયે થઈ તુ અંગત,
લૂટે ન કોઈ આ પતંગ, તૂટે ન આપણો સંગ,
પ્રેમ તારો મારો.

- મિતલ મકવાણા

આવી ઉત્તરાયણ

આવી આવી ઉત્તરાયણ,
હવા સંગ પતંગ
લહેરાય.

ઉમટે અગાસીએ ને
ધાબા પર,
માનવ મહેરામણ સૌ
મલકાય.

છોડી દોરીની ઢીલ પતંગ સંગ,
આંખોથી પ્રેમનાં પેય લગાવાય.

કાપ્યો છે કાપ્યો છે બૂમો પાડીને,
ચૌવન હેયા ને બાળકો મલકાય.

ચીકી, જંજરા, શેરડી, લાડું સંગ,
પૂરી ને ઊંધિયાની મોજ મણાય.

કરીને દાન પુણ્ય પરકાજે,
માનવ હૃદયે ખુશી જ છલકાય.

નાના મોટા સૌ માણે મજા,
મકરસંક્રાંતિ તહેવાર ઉજવાય.

- જાગૃતિ ડી. વ્યાસ

ખીહર

સંક્રાંતે નિરખતી બેનડી,
પિયરીયાની દિશા પંખાળી,
આશ જાગી ખીચડાની
મારગે ધૂળની ડમરી ભાળી.

આજ હરખાયાં પશુ-
પંખી અને માછલીઘર
ઘરાયાં,
ઉત્તરાયણ વર્ષે એકવાર
ઓડકારની આપે છે તાળી.

ગાયોનાં મુખે ઘઉંની ઘુઘરી ઘમકે છે પુણ્ય નાદ કરી,
ઝૂંપડાઓની ગલીઓમાં આજ ગુંજે છે તલ-સાંકળી.

એ કાપ્યો છે, લપેટ-લપેટ, ઢીલ દે દે ભૈયાં, લે
ખેંચ્યું,
ખીહર આવે પતંગોત્સવ લઈને સૌ ઉડે છે
હળીમળી.

નવી શરૂઆત નવા જોમથી સૂરજ ઉત્તરાર્ધે ખસ્યો,
સોનુ લક્ષ્યોને પૂર્ણ કરવાની આ ઘડી છે અજવાળી.

- જેઠવા સોનલ ડી

"ઉડી રે પતંગ"

ઉડી રે પતંગ મારી ઉડી રે
પતંગ,
ઉત્તરાયણ
આવી ને મારી ઉડી રે પતંગ.

ખુશ થાય છે
બાળકો લાવી ફિરકી ને પતંગ,
ઉત્તરાયણે લાવે સૌ
નાનીમોટી રંગબેરંગી પતંગ.

બાંધી કીનિયાર કરે સૌ તેયારી ચગાવવાની પતંગ,
સજજ થાય જાણે અવકાશી યુદ્ધ માટે લાવી પતંગ.

આનંદ અને ઉત્સાહ જાણે સાથે લાવી આં પતંગ,
સૌ કોઈ થાય ખુશને આનંદિત ચગાવી આં પતંગ.

આભે ચોટાડ્યાં રંગીન ચાંદલા એવા દીસે ચગેલા પતંગ,
નાનાં-મોટાં સૌ કોઈ મઝાં માણે કાપી - કપાવી પતંગ.

ખાય તલસાંકળી,લાડું, ચિકકી ચગાવતાં પતંગ,
ઊંધિયું જલેબી ની લિફ્ટ માણી ચગાવે પતંગ.

કોઈ કાપીને બૂમો પાડે ચગાવતા પતંગ,
કોઈ લૂંટીને લચ્છોવાળે પકડી ને પતંગ.

પરિવાર અને મિત્રો સાથે સૌ ચગાવે પતંગ,
ઉત્તરાયણ માં આનંદ માણે સૌ ચગાવી ને પતંગ.

- ચિરાગ શર્મા

ઝઝૂમ્યો પતંગ.

દોર સંગાથે ઉડ્યો જાય રે,
ઊંચે ને ઊંચે ઉડતો ચાલ્યો રે
પતંગ!
સરર...સરકતો ચાલ્યો જાય રે
!

આભલે પહોંચી લહેરાયો રે
પતંગ !!

લહેરાતો લહેરાતો જાય રે !
પંખીઓ સંગ ઉડતો ચાલ્યો રે પતંગ !
મસ્તીમાં આમતેમ ડોલતો,
રસ્તામાં વાદળોને અડ્યો રે પતંગ !

પવનની લહેરખીએ ઉડ્યો,
સડસડાટ આભલે લહેરાયો,
વાયરાનાં વેગે ઝોકાં ખાતો,
ગુંલાટ મારીને ઝૂક્યો રે પતંગ !

અચાનક લાગ્યો એક ઝટકો,
દોરીને પેય કોઈકે દીધો,
દોરથી છૂટી ગયો સંગાથ,
આકાશે ખૂબ ઝઝૂમ્યો રે પતંગ !

દોર સંગાથે ચગ્યો તો પતંગ,
દોરથી છૂટ્યો તો પડ્યો રે પતંગ.
આમતેમ ગોથાં ખાતો,
અજાણી ડગરે જઈ અટક્યો રે પતંગ !

- પૂર્વી સુનીલ પટેલ.

પતંગ

આવો સૈ મળી ખુશીઓ મનાવીએ
સાવચેતી રાખી ઉત્તરાયણ
મનાવીએ.

સહેજ ભીની ને સહેજ કુણી
લાગણીથી માંજો પકાવીએ,
બાંધી
સ્નેહનો પતંગ ચગાવીએ...!

ખાઈએ ચીકકી, ઊંધિયું ને
શેરડી ચૂસી મજા માણીએ,
ચાલો બધા

ઉત્તરાયણ મનાવીએ...!

આપણી ખુશીઓમાં થોડું ધ્યાન પંખીઓનું રાખીએ,
ચબૂતરે થોડું યજ્ઞ નાખીએ...!
પ્રેમનો ચગાવી પતંગ ને નફરતને દૂર ભગાવીએ,
પતંગ લૂંટવાની સાથે કોઈના દુઃખડા લૂંટી લઈએ.....!
સંબંધોની પેયમાં સ્નેહનો પતંગ તૂટેના એ જોઈએ,
પ્રેમની પાકડી વાળી ગાંઠ દૂર ચગાવીએ.....!
મોજમસ્તી કરી ચાલો ઉત્તરાયણ મનાવીએ,
અબોલ પારેવાને આજે સાચવીએ.....!

- શીલા પટેલ

ઉત્તરાયણ

ખીહરના નામથી ઓળખાવું પર્વ હું
સૌ જનોને આનંદ તો પીરવું હું.

મને તો કહેતાં સૌ ઉત્તરાયણ રે
અરે, બીજું તો કે'ના મકરસંક્રાંતિ
રે.

મારા પર્વએ બનેરે મમરાના લાડું
તલને રાજગરાની ચીજ તો દેખાડું.

નાનેરાથી મોટેરાં સૌ કોઈ થાય રાજ
પતંગનો તહેવાર સૌ કહેતાં વિરાજ

તમે ઓરા આવો તો કહું કાનમાં કે,
ભાઈ મારા ધ્યાન રાખો ધાબે જે.

ગવતરીને તો ખવરાવે લીલોતરી દે
યાચકોને સૌ આપે એ તો રાજ થૈ.

- જયસુખ જીકાદરા

પ્રેમની પતંગ

ખુલ્લા ગગનમાં વિહરવા મને દો,
પવન સાથે ઊંચે ને ઊંચે ચગવા
મને દો.

કિન્ચારી બાંધી સમતલ સૌને
રાખવા દો,
સંબંધમાં એક ગાંઠ વધુ
વાળવા દો.

નફરતના પેય એકવાર કાપવા દો,
ઢીલ રાખી મોકો આપવા મને દો.

કાપ્યો છે કહી કોઈના દુઃખ કાપવા દો,
સુખની પતંગને એકવાર લૂંટવા મને દો.

ગુલાંટ મારી સાચી દિશા પામવા દો,
ખરતાં સંબંધોની ગૂંચ મને છોડવા દો.

ઊંધિયું , ચોરાના પૂડાની લિફ્ટ જીવનમાં રહેવા દો,
જલેબી, તલસાંકળી મીઠાશ એકબીજામાં ઉતારવા દો.

ઉત્તરાયણનો તહેવાર આજે મને પ્રેમથી મનાવવા દો,
દિલની પતંગ વજ્ર ચોતરફ ઉડવા દો.

- જયેશ ચૌહાણ

કેવી ઉડે પતંગ

આકાશે શોભે છે કેવી મારી પતંગ,
કેવી નાચે છે જોને મારી પતંગ,

બોર અને શેરડીના સાઠાની
સાથે,
આકાશે જામ્યા છે જોને કેવાં
રે જંગ,

કોઈ કાપીને નાચે, કોઈ લૂંટીને
ગાય,
સૌ સૌનો છે કંઈક જુદો રે રંગ,

લપેટને.. કાપ્યો છે.. ની બૂમો પડે છે,
સૌ કરે છે આજે કેવો આનંદ.

ઉંધિયુને જલેબીની લિફ્ટ લેવાય,
ઉડે પતંગને સાથ નાચે આ મન.

- વિજય પરમાર

હાઈકુ

પતંગ રંગે
આભલિયું રંગાયું
હાથમાં દોર.

પંખી ઉડતું
પાંખ કપાતી ભાળી
પતંગ સ્થિર.

તલ સાંકડી
રવિ ઉત્તરાયન
પતંગ પર્વ.

ઉત્સવ ભર્યું
આભ ઉરે ઊડતું
પતંગ દોરે.

- હાર્દકા વી. ગઢવી

ઉંચે ઉડું છું

ખુલા આકાશમાં હું ઉંચે ઉડું છું
મારી દોર કોઈના હાથમાં છું હું
ઉડું છું.

રંગ બેરંગી કાગળની બનેલી
છું,
આકાશને રંગીન બનાવું છું હું
ઉડું છું.

મને પતંગ કહે છે બધા મને મારો તહેવાર મારી ઉજવણી હું
ઉડું છું.
તલની ચીકી શીંગની ચીકી બોર છે,
ધાબા ઉપર આજે શોર છે હું ઉડું છું.
મોટા ઉડાવે નાના ઉડાવે દરેક ને શોખ છે,મારી કિનાએ બાંધી
દોર છે,હું ઉડું છું.
નક્કી દિવસ છે મારો વર્ષમાં એકવાર તો હું આવું છું,હું ઉડું
છું.
ટોપી ચશ્માં પીપૂડા ને દોરી લાવું છું
ઉત્તરાયણમાં તો હું ઉડું છું. હું પતંગ છું

- નયના પટેલ

મકરસંક્રાંતિ

પર્વ આવ્યું અનેરું મકરસંક્રાંતિનું,
તલની ચીકી,લાડુ ને મીઠી શેરડી,
લીલા ઝીઝરાની માણીએ
લહેજત.

રહે સૌ આખો દાડો અગાસી
સંગ,
લઈ રંગબેરંગી દોરાની સૌ
ફીરકી,
ખીલે આભ પણ પચરંગી પતંગોથી.

તડકે જ ઉજવાય આખો તહેવાર,
પતંગ કાપ્યાનો આનંદ પણ અનેરો,
ચારેકોર લુંટો લુંટોનો જ શોરબકોર.

લાઉડ સ્પીકરના ઘાતક ઘોંઘાટ તળે,
દબાતી મરણીઓ ચીસો પશ્ચીઓની,
તહેવારનો માતમ ફેલાય પશ્ચીઓમાં.

થોડી વરસાવી કરુણા ને જીવદયા,
ઘર વાપસી સમાએ વાપરી કાળજી,
સંધ્યા ટાણે આભે પ્રગટાવી દિવડા.

- રાજેશ્રી હુંમર

ઉત્તરાયણ...

એ આકાશે રંગોળી ઉડી રહી..
હાથની દોર તે આકારતી...

ઉડી જાય ઉત્તરના વાયરે..
હાથ જેમ હંકારે તાંતણે..
પ્રભુના એ પ્રેમને સમજાવતી..
હાથની દોર તે આકારતી...

શૌર્ય તણા તેજ ને ચમકાવતી..
દાનનો મર્મ એ સમજાવતી..
સ્વાસ્થ્યને નિરામયતા આપતી..
હાથની દોર તે આકારતી...

જીવનનો જંગ તે સમજાવે..
ચડતી પડતી ને સમ બનાવે..
પ્રભુ સંગે છે વાત એ સમજાવતી..
હાથની દોર તે આકારતી...

એ આકાશે રંગોળી ઉડી રહી..
હાથની દોર તે આકારતી...હહ

- જે. એન. પટેલ (જગત)

લો આવી...

લો આવી ઉત્તરાયણ જોર હવામાં
બાંધશું પતંગના કષ્ટા દોર
નવામાં.

ચીકી તલની મીઠી ને લાડવા
તલના
ન થાય કદી એની કોઈ સાથે
તુલના

ઊંધિયું અદકેરું, સ્વાદિષ્ટ ને સુરતનું
હોય પુરી સાથે, તે ટાણું શુભ મુહૂર્તનું.

કાપો,કાપો ને કાપ્યો, એ જ સૂરો સંભળાય.
ધાબા પર વાગતા સંગીતમાં દિલ ઘેલું થાય.

એમાં પાછી બીજે દિવસે હોય ઉત્તરાયણ વાસી.
માણે એને ખબર હશે એની એ મજા છે ખાસ્સી.

એક વાતનું ધ્યાન રહે તો તહેવાર સુધરી જાય.
આ મજામાં જોજો, ભોળા પંખીડા ઘાયલ ન થાય!

- હરીશ થાનકી

ઉત્તરાયણ આવી

ઉત્તરાયણ આવી પતંગોત્સવ
લો આવો,
રંગબેરંગી પતંગો લાવી ફિરકી
ને દોરા લાવી.

ભૂખ્યાને ભોજન દેજો રુમ
દાન કરજો,
ગોશાળાએ જઈ ગાયને ઘૂઘરી
ખવડાવજો.

આકાશે નવરંગ પતંગો નો મેળો જામ્યો
સૂનાં ને ધાબા પર મેળો જામ્યો

લુંટો લુંટો કાપ્યો કાપ્યો ની બૂમો જામી,
બોર, જામફળ, શેરડીની મોજ લાવી.

તલના લાડું મમરાના લાડું ચીકી બની,
આજ ધાબા પર સૌને મોજ પડી .

મમ્મી બનાવે ઊંધિયું પપ્પા લાવે જલેબી,
નાનાં મોટાં સૌ સાથે મળીને કરતાં ઉજાણી.

સૌનું ધ્યાન રાખજો ચાઈના દોરી ઘરે લાવશો નહીં,
વીજળીના થાંભલાની પતંગો આડશો નહીં.

ઉત્સવની મજા માણજો સાથે પંખીઓનું ધ્યાન રાખજો,
બાઈક પર બેસતાં પહેલાં ગળે મફલર બાંધજો.

- જાગૃતિ પટેલ 'સત્ય'